עד: מרובה פרק שביעי בבא קמא

הוה ליה לאו שניתן לאוזהרת מיתת ב"ד. אבל מי אין נהרגין לא תשיב לאו שניתן לאזהרת מיתת כ"ד ומימה לר"י דבכל גמרא משמע [מ] אפי' תתרו בו למלקות ולא למיתה דאע"ג שלעולם לא יבא לידי חיוב מיתה כיון שלא התרו בו למיתה חשיב לאו שניתן לאזהרת מיתת כ"ד ובפרק מי שהחשיך (שבת דף קנד. ושם ד"ה בלאו) אמר דאין לוקין על לאו דמחמר משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת כ"ד לשאר מלאכות אע"ג דבמחמר אין בו חיוב מיתה ובפ"ק דעירובין (דף יח:) אמר דאין לוקין בתחומין דהוי אזהרה גמי להולאה ואפי' מאן דפליג גמי לא קאמר אלא משום דמי כתיב אל יוציא אל יצא כתיב אע"פ שאין מיתה בתחומין אפילו למ"ד דאוריתא ואפי' ר"י דשאני לאו דלא תענה דגלי ביה קרא דלקי מוהיה אם כן הכות הרשע כדאמרינן בריש מכות (דף ג: ושם) ובפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) וכיון דגלי קרא מוקמינן ליה לקרא במקום שאין יכול לבא לידי חיוב מיתה כי היכי דהתם דמעידין שהוא בן גרושה או בן חלוצה או כמו עדים שהוכחשו בנפש למ"ד אין נהרגין כשהוחזמו בסוף אבל למ"ד נהרגין אין סברא להעמיד בו הפסוק כיון שיכול לבא לידי חיוב מיתה וכי פריך התם דמ"ל מלא תענה פי' ולמ"ל קרא דוהיה אם כן הכות הרשע ומשני משום דה"ל לאו שאין בו מעשה הוה מצי לשנויי דהוה לאו שאינו לאזהרת מיתת כ"ד כה"ג בעלמא לא לקי אלא דבעי לשנויי לכ"ע אפי' אליבא דר"מ דנפקא ליה אזהרה לעדים זוממים מקרא אחריונא בפ"ק דמכות (ד' ד:) וא"ת והשתא דמשני משום דה"ל לאו שאין בו מעשה לא אתי אליבא דר' יהודה דאמר (שם) לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וי"ל דדמיק טפי לשנויי כר"מ משום דאיירי התם (שם.) בשיפא גבי מתמים זה וגבי מלקות משמע דבכן גרושה או בן חלוצה מודה א"ל אתי ההוא שיטא דרבי יהודה דהא טעמא דרבי יהודה דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו משום דגמר ממוציא ש"ר ומעדים זוממין בכנין אב ואי לאו דגלי בעדים זוממין מוהיה אם כן הכות הרשע הוה אמרי' בכל דוכתי דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וא"ת דההיא שיטא היכי אתי אליבא דר"מ והא לר"מ בלא והיה אם כן הכות הרשע ידענן דלקו עדים זוממין אע"פ שאין בו מעשה דגמרינן ממוציא ש"ר כי היכי דגמר בפ"ק דמכות (שם:) ממוציא ש"ר דעדים זוממין לוקין ומשלמין וי"ל דאע"ג דגמר ממוציא ש"ר היינו דוקא לענין שלוקין ומשלמין משום דאיכא לאוקמי כדי רשעתו לדרשה אחריתי [כ] כדאיתא בלאו נערות (כתובות דף לב.) אבל לענין לאו שאין בו מעשה דילפינן מלעשות בלאו הן הלוקין (מכות ד' יג:) דבענינו לאו שיש בו מעשה לא הוה גמרינן ממוציא ש"ר אי לאו דגלי קרא בהדיא ועוד וי"ל דמוציא ש"ר גופיה לא נפקא לן דלקי אלא מוהיה אם כן הכות הרשע כדאמר בכתובות פרק נערה (ד' מו.) דגמר ויסרו מויסרו כו' והא דאמר בפ"ק דמכות (ד' ד:) ורבנן הא לא מענה מאי דרשי ביה הוא דאזהרת עדים זוממין פי' ולהכי לא לקי אלא מרבעים במעידים על פלוני שחייב מלקות לא בעי למימר דלא לקי אלא מענה משום דהוי לאו שיבא לאזהרת מיתת כ"ד דהא במעידים עליו שהוא בן גרושה אמרי דבנן דלקי וכמעידים שחייב לפלוני מתמים זה אי לאו כדי רשעתו היו לוקין ומשלמין אלא ה"פ הוא מבעי ליה לאזהרת עדים זוממין דמשום כאשר זמם לא לקו כשמעידים על פלוני שחייב מלקות אלא משום לא מענה דלא ענש הכתוב אא"כ הוכיר הלכך אלא דלא מענה לא לקי שמוציס פי' שילקו משום עדות שקר שהעידו ומשום כאשר זמם ותרוייהו משום לאו אחד אבל במעידים שחייב מלא זה דבלאו קרא דלא מענה היה מתחייב לשלם משום כאשר זמם דממון לא בעי אזהרה התם ודאי אי לאו כדי רשעתו הוה לקי מלא מענה וכן במעידים שהוא בן גרושה או בן חלוצה **כי אתא עד אחד מצטרף בהדיה.** למ"ד סנהדרין (ד' ג.) אין עדותן מצטרפת עד שיעידו שניהם כאחד הוי הכא השני מצטרף בהדיה היינו שיעידו שניהם (מ) בב"ד: משום

ניפוק בעינו הפיל את שינו ניפוק בשינו סימא את עינו והפיל את שינו ניפוק בעינו ושינו אמר אביי עליך אמר קרא [1]תחת עינו [2]ולא תחת עינו ושינו תחת שינו ולא תחת שינו ועינו אמר רב אידי בר אבין אף אנן נמי תנינא גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל מאי לאו דהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה והא כיון שהוזמו על הגניבה לגבי טביחה הוה להו מוכחשין וקתני משלמין לו את הכל ואי ס"ד הכחשה לאו תחילת הזמה היא אטביחה אמאי משלמין אלא לאו ש"מ הכחשה תחילת הזמה היא אמרי הכא במאי עסקינן כגון שהוזמו על הטביחה תחילה ובפלוגתא עדים שהוכחשו ולבסוף הוזמו ר' יוחנן ור"א חד אמר נהרגין וחד אמר אין נהרגין תסתיים דר"א הוא דאמר אין נהרגין דאמר ר"א עדים שהוכחשו בנפש לוקין ואי ס"ד ר"א הוא דאמר נהרגין אמאי לוקין הוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד [3]וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד [4]אין לוקין עליו אלא לאו ש"מ ר"א הוא דאמר אין נהרגין תסתיים לוקין תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אמר אביי [5] בבא הרוג ברגליו: **מתני'** [6]גנב ע"פ שנים [7] וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [8]גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז [9]גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר [10]גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [11]ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותם משלם תשלומי ד' וה' שאין חייב באחריותם פטור: **גמ'** על פי עד אחד פשיטא אמרי הא קמ"ל ע"פ עצמו דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ [עד] אחד כי אתי עד אחד מצטרף בהדיה מיחייב ע"פ עצמו נמי כי אתו עדים מיחייב לאפוקי מדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב [12]מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: גופא אמר רב הונא אמר רב מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: איתיביה רב חסדא לרב הונא מעשה בר"ג שסימא את עין טבי עבדו והיה שמח שמחה גדולה מצאו לר' יהושע אמר לו אי אתה יודע שטבי עבדי יצא לחירות אמר לו למה א"ל שסמיתי את עינו אמר לו אין בדבריך כלום [13] שבבר אין לו עדים הא יש לו עדים חייב ושמעינן מינה מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב א"ל שאני ר"ג [כ] [14]דלא בפני ב"ד אודי והא ר' יהושע אב בית דין הוה שלא

ניפוק בעינו וכשינו. ולעולם דמי לא ניתב ליה: **מאי לאו שסעידו על הגניבה.** שגנב כאחד בשבת: **וחזרו וסעידו.** שטבח בשני בשבת והוחזמו על יום ראשון בשלישי בשבת: **וחזרו והוזמו.** ברביעי בשבת על יום שני: **וקתני משלמין ד' וה'.** ואע"ג דמשלישי בשבת היו מוכחשים על הטביחה דכיון דלא נגנב לא טבח: **על הטביחה אחילה.** ומתמיהנו בתשלומי שלשה ועדיין עדות גניבה קיימת וכשהוחזמו ונתחייבו בכפל הרי ממשה: **וכפלונגפא.** דאחיי ורבא פליגי נמי ר' יוחנן ור' אלעזר: **דאמר ר"א עדים שהוכחשו בנפש.** ולא הוחזמו: **לוקין.** משום לא תענה [1]. ואע"ג דלאו שאין בו מעשה הוא הא מיימי בהדיא בסמ' מכות (ד' ב:) דמלקות בעדים זוממין כתיב מוהלדיקו [את] הצדיק [וגו']: **ואי ס"ד.** לר"א אם הוחזמו אחרי כן נהרגין כי לא הוחזמו אמאי לוקין: **הוה ליה לאו שניתן לאזהרת [כו'].** אלא יעשה כך אלא ימיתוהו בית דין: **ואין לוקין עליו.** דמיתת כ"ד הוא עונשו של לאו: **מאי חזית דסמכת כו'.** בשלמא הזמה חידוש גזירת הכתוב הוא אבל הכחשה לאו חידוש [2] [כדאתמר] גופה של עדות הוא דכתיבה דממנה: **בבא הרוג ברגליו.** אותו שאמר עליו שהוא נהרג בא מי ברגליו לפנינו: **מתני' משלם תשלומי כפל.** דהאיכא קרבי אגניבה: **ואינו משלם ד' וה'.** על הודאת עצמו דמודה בקנס פטור: **וגנב וטבח בשבת.** פטור אטביחה דהוי מתחייב בנפשו: **ומת אביו.** והוא יורשו ולא הוה טביחה כולה באיסורא: **גנב והקדיש.** כי קא עבד דהקדש עבד ולא דבעליה: **ר"ש אומר כו'.** בגמרא [3] מפ' אהייא: **גמ' ע"פ עד אחד פשיטא.** בשלמא ע"פ עצמו אצטריך לאשמועינן דמודה בקנס פטור אלא ע"פ עד אחד למה לי: **כי אתי עד אחד מצטרף.** דהלכה [4] כר' יהושע בן קרחה דאמר בסנהדרין (ד' ג.) שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו: **כי אתו עדים מחייב.** וכי אמרי' דמודה בקנס פטור היכא דלא בא עדים אחרי כן: **עכי.** שם העבד: **והיה שמח.** לפי שעבד כשר היה והיה מתאוה לשחררו אלא שהמשחרר עבדו עובר בעשה [5]: **שכבר אין לך עדים.** ועל פי עצמך לא תשלם קנס: **הא יש לו עדים.** ואתו בתר הודאה חייב: שלא

מסורת הש"ס

[1] (שבת קנד. עירובין יח: סנהדרין פו: מכות יג: שבועות ד.). [2] (לעיל סח: ניסין לה:). [3] (לעיל סח: ניסין לה:). [4] (לעיל יד:). [5] (שמות כ:). [6] (דברים כה:). [7] רש"ל ועי' מכות ה.). [8] (לקמן עו.). [9] נראה שיש למחוק כריב"ק ולהגיה בתקומו כרבי נתן אך מאחר שמצאתי שם בסנהדרין ג. דריב"ק מודה לרבי נתן נראה דאין למחקו (מתקון הסרבי"ם. י) (ברכות מז:). [10] (ד"ה משום). [11] (נראה דל"ל כדפרישית בחלו נעורות וד"ל בד"ה לחלו).

תורה אור השלם

1. וכי יַכֶּה אִישׁ אֶת עֵין עַבְדּוֹ אוֹ אֶת עֵין אֲמָתוֹ וְשִׁחֲתָהּ לְחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת עֵינוֹ: שמות כא כו

הגהות הב"ח

(מ) תוס' ד"ה מי אתא וכו' שייכים כאחוד נכ"ד:

גליון הש"ס

גמ' בבא הרוג ברגליו. כריתות כד ע"א: מתנו' ובשבח וסכר ע"פ עד אחד. והא דלא אמרינן דנתחייב שנגנב לכתחלה העד ואי"ל לישנא דהא נעשה פטול ע"י שנים שמעידים שגנב. והו"ל חשוד דכנגדו נשבע ונטל הייני דנקנס אינו צריך לישבע נגד העד כיון דאלו מודה מיפטר וכמ"ש תוס' לעיל דף מא ע"ב ד"ה מודה וכו' דאין סנהד' לומר וכו': תד"ה הא הא כו' אפ"ה התירו כו' לסלקות. עי' סנהדרין דף פג ע"א תד"ה משום:

הגהות הגר"א

[א] גמ' שכבר אין לו עדים. כ"כ ס"מ דאף לאחר ידי שמים אין צריך נקנס בלא עדים. ירושלמי פ"ג דמכות. וה"ה לאנס רבינו. רשב"ם. וכ"ש מוקם (ועי' בהגר"א יו"ד סימן קמא סק"ז) [ב] שם דלא כפני כ"ד אחרי. כ"כ הר"ר המאירא דלכה כ"ד מומחין:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com